

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2021

A. Η αρθρογράφος αιτιολογεί την εξιδανικευμένη απεικόνιση των αγωνιστών του 1821 από τους καλλιτέχνες. Πρώτη αιτία αναφέρει την ανάγκη των Ευρωπαίων να ενσαρκώσουν το ιδανικό της ελευθερίας, την απελευθέρωση από τους μουσουλμάνους. Για αυτό, επισημαίνει, οι προσωπογραφίες των Ελλήνων αγωνιστών υπηρέτησαν την Μεγάλη Ιδέα, ενώ, σύμφωνα με την ιστορικό Κουκίου, την εναντίωση στην ισλαμική βαρβαρότητα, την πολιτική αφύπνιση των Ευρωπαίων. Από την άλλη, η απεικόνισή τους έπρεπε να είναι αντάξια του ηρωισμού τους, για να προσελκύσει τους φιλελεύθερους και αστούς Ευρωπαίους πολίτες.

(λέξεις 81)

B1.

1. Σ «Τροφοδοτήθηκε από τους φιέλληνες και κυρίως από την ανάγκη της Ευρώπης εκείνη την εποχή να δώσει εικόνα, να σαρκώσει το ιδανικό της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας και κυρίως της αποτίναξης του ζυγού των αλλοθρήσκων.»
2. Σ «Φιλοτέχνησαν έργα που ...διαμορφώνουν πολιτική ιδεολογία»
3. Λ «Οι ευρωπαίοι καλλιτέχνες εξιδανίκευσαν τα άτομα και τα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους για να πάρουν με το μέρος τους στην υπόθεση του ελληνικού ζητήματος, όχι μόνο τα φιλελεύθερα πνεύματα, αλλά κυρίως τα μεγάλα αστικά στρώματα»
4. Λ «Γύρω μας πρέπει να αναζητήσουμε τον ηρωισμό, στο αξιοθαύμαστο κουράγιο των συνανθρώπων μας, σε μια γυναίκα λ.χ. που στηρίζει μια οικογένεια ολομόναχη, σε κάποιον άνεργο που δίνει μάχη να μη συντριβεί ολοκληρωτικά, σε κάποιον που αντιμετωπίζει την αρρώστια με αυτοσεβασμό, σε αυτόν που βοηθά ανήμπορους πρόσφυγες που θαλασσοδέρνονται· σε όλες αυτές τις υπέροχες, μικρές, αποφασιστικές πράξεις που αναδεικνύουν την ομορφιά του ανθρώπινου είδους.»
5. Σ «Είναι πανέμορφο να διαπιστώνουμε ότι, ακόμη και μέσα στη φτώχεια ή στην καταπίεση, βρίσκει τρόπο να διατηρείται ανέπαφη και να εξωτερικεύεται η αξιοπρέπεια των ανθρώπων. Ο πόλεμος και η βία δεν έχουν άλλο στόχο: πριν από το σώμα, θέλουν να αφανίσουν αυτή την αξιοπρέπεια».

B2.α)

Ο Ρίτσαρντ Φλάναγκαν ισχυρίζεται ότι οι ιστορίες ηρωισμού έχουν ως μόνο σκοπό να παραπλανήσουν τον άνθρωπο προς τον δρόμο της αυτοθυσίας. Σε κάποιες περιπτώσεις ίσως. Παραπλανούν όμως πάντα; Και είναι η παρότρυνση στην αυτοθυσία ανεπιθύμητη

απόρροια κάθε ηρωικής ιστορίας; Οι ιστορίες ηρωισμού εμπνέουν αγώνες για υψηλά ιδανικά. Ενεργοποιούν εσωτερικές δυνάμεις των ανθρώπων για να μπορέσουν να δράσουν υπερασπιζόμενοι -είτε ατομικά είτε συλλογικά- το δίκαιο και το πολιτικώς ορθό. Λειτουργούν ως αντίβαρο στον ατομικισμό που τείνει να κατακλύσει την συλλογική μας ζωή. Και, βέβαια, ωθούν στην αυτοθυσία, εκείνη που αναδεικνύει τον άνθρωπο σε συνάνθρωπο. Οι ηρωικές ιστορίες, λοιπόν, δεν παραπλανούν! Δείχνουν τον δρόμο!

(λέξεις 102)

B3. α) Στο κείμενο 1 με τη χρήση εισαγωγικών η συγγραφέας επικαλείται την αυθεντία. Χρησιμοποιεί εισαγωγικά:

- Στην τρίτη [«Οι Ευρωπαίοι ζωγράφοι ... συνειδήσεις»] και στην πέμπτη [«Οι Έλληνες... αλλόθρησκων.»] παράγραφο του κειμένου 1 η συγγραφέας παραθέτει αυτούσια τα λόγια της κυρίας Κουκίου που είναι ιστορικός και προϊσταμένη της Βιβλιοθήκης και της Συλλογής Χαρακτικών του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου. Η ιστορικός αιτιολογεί μέσα από τα λόγια της την εξιδανίκευση των ηρώων της ελληνικής επανάστασης από τους Ευρωπαίους καλλιτέχνες ως τρόπο για την πολιτική αφύπνιση των Ευρωπαίων εναντίον των «αλλόθρησκων». Τα λόγια της επιστήμονα, ειδικής πάνω στο θέμα, συμπληρώνουν την ερμηνεία της αρθρογράφου για το θέμα, ενώ ο λόγος της αποκτάει αξιοπιστία, πειστικότητα, εγκυρότητα και αντικειμενικότητα, αφού ως τεκμήριο τα λόγια της ιστορικού χαρακτηρίζονται από επιστημονική αρτιότητα. Ίσως βέβαια αποστασιοποιείται και από το γεγονός ότι η κυρία Κουκίου αποδίδει την εξιδανίκευση των Ελλήνων ηρώων στο αντιοσλαμικό ρεύμα που είχε αναπτυχθεί στην Ευρώπη.
- Στην τελευταία παράγραφο [«Καφεκίτρινο το χρώμα ... ευτελή ρούχα.»] αναφέρεται η μαρτυρία του φιλέλληνα Ντάνιελ Γιόχαν Έλστερ, ο οποίος περιγράφει τον Κολοκοτρώνη, μία περιγραφή εντελώς αντίθετη από την απεικόνισή του. Η αρθρογράφος παραθέτει την μαρτυρία αυτή για να επιβεβαιώσει ότι ο ήρωας της επανάστασης δεν ήταν ο «γίγαντας» που συνήθως απεικονίζεται. Επίσης, με την παράθεση της αυθεντίας προσδίδεται στο κείμενο αξιοπιστία, εγκυρότητα και πειστικότητα, ενώ παράλληλα τεκμηριώνει τη θέση της.

β) Στην απάντηση που δίνει ο Ρίτσαρντ Φλάναγκαν στον Έλληνα δημοσιογράφο δείχνει βέβαιος όταν αναφέρεται στην αρχή στο γεγονός ότι «η λέξη «ήρωας» έχει εξευτελιστεί από τον πόλεμο και τις ιδέες περί βίας», όταν παροτρύνει να «αναζητήσουμε τον ηρωισμό στο αξιοθαύμαστο κουράγιο των συνανθρώπων μας» (2^η παράγραφος), αλλά και στο τέλος όταν ισχυρίζεται ότι «ο πόλεμος και η βία ... θέλουν να αφανίσουν αυτήν την αξιοπρέπεια». Για να εκφράσει τη βεβαιότητά του ο ομιλητής χρησιμοποιεί

- ρήματα σε έγκλιση οριστική (π.χ. έχει εξευτελιστεί, πρέπει, στηρίζει, δίνει, αντιμετωπίζει, βοηθά, αναδεικνύουν, δεν έχουν, θέλουν)
- επίκληση στη λογική με λογικά επιχειρήματα («Η λέξη...σε εμάς» και «Ο πόλεμος και η βία ... την αξιοπρέπεια.») και τεκμήρια -παραδείγματα («...λ.χ. που στηρίζει ...ανθρώπινου είδους.»)

Ο ομιλητής όμως μετριάζει τη βεβαιότητά του στα σημεία που το ύφος του γίνεται πιο προσωπικό. Χρησιμοποιεί τα ρήματα και τις ρηματικές φράσεις «πιστεύω», «μπορεί και να κάνω λάθος» και «έχω την αίσθηση». Στα σημεία αυτά διατυπώνει προσωπικές κρίσεις, αναλαμβάνει την ευθύνη των απόψεών του, αλλά αναγνωρίζει ότι μπορεί να μην αποτελούν τα λεγόμενά του γενικώς αποδεκτές βεβαιότητες.

ΘΕΜΑ Γ

Το ποίημα είναι αφιερωμένο στον ακτιβιστή κατά του ρατσισμού ιερέα Μάρτιν Λούθερ Κινγκ. «Τώρα που είναι πια νεκρός» ο ποιητής **ειρωνικά** καλεί όλους σε καθολική συμμετοχή (**α' πληθυντικό πρόσωπο**) να τον δοξάσουν, αφού οι νεκροί, ως βολικοί ήρωες, δεν αντιδρούν στην πλασματική εικόνα που τους αποδίδουν. Με τη χρήση **β' ενικού προσώπου** ενισχύεται το **επικριτικό του ύφος** απέναντι σε όσους με μνημεία επιχειρούν να δικαιώσουν έναν ηρωικό αγώνα και όχι αγωνιζόμενοι για έναν «καλύτερο κόσμο». Η **ειρωνεία** εντείνεται, όταν συνειδητοποιεί ότι όλοι (**α' πληθυντικό πρόσωπο**) θα έχουν «ήσυχη τη συνείδησή τους» διδάσκοντας στις επόμενες γενιές πόσο σπουδαίος ήταν ο νεκρός αγωνιστής. Οι τελευταίοι σίχοι έρχονται, λοιπόν, να αιτιολογήσουν την ειρωνεία του ποιητή για τις εφησυχασμένες συνειδήσεις των ανθρώπων: ο ήρωας θυσιάστηκε, όμως το όραμα για το οποίο αγωνίστηκε και θυσιάστηκε παραμένει ανεκπλήρωτο και ο κόσμος το ίδιο ελλειμματικός. Το θέμα του ποιήματος, λοιπόν, κατά τη γνώμη μου είναι η ματαίωση του ηρωισμού, όταν το όραμα στο οποίο αφοσιώθηκε ο ήρωας μένει απραγματοποίητο, εξαιτίας της παθητικής στάσης της κοινωνίας. Ο **τίτλος** του ποιήματος υπαινίσσεται ότι αυτός ο νεκρός ήρωας δε θα είναι τόσο «βολικός»!

Το ποίημα με έκανε να συνειδητοποιήσω ότι όντως οι ηρωικές πράξεις σπουδαίων ανθρώπων δεν έχουν συμβάλει στην ολοκλήρωση του οράματος για έναν καλύτερο κόσμο! Κάθε ηρωική πράξη όμως είναι για εμένα μια υπόσχεση για έναν καλύτερο κόσμο!

(216 λέξεις)

ΘΕΜΑ Δ

**Αγαπητοί καθηγητές,
αγαπητοί συμμαθητές,
φίλες και φίλοι,**

Μετά το «κατόρθωμα» των Ελλήνων το 1821 ο ηρωισμός συνδέθηκε με το ελληνικό έθνος και έμεινε λαμπρή παρακαταθήκη για όλες τις επόμενες γενιές. Ο ηρωισμός όμως δεν εξαντλείται στους Έλληνες, ούτε στους ήρωες της ελληνικής επανάστασης. Είναι διαρκής και πανανθρώπινος και, στις περισσότερες περιπτώσεις, αφανής. Οι αρετές των ηρώων – αναγνωρίσιμων και μη – αποτελούν φάρο φωτεινό για τον καθένα που οραματίζεται έναν καλύτερο κόσμο.

Ζητούμενο 1: ποιες αρετές θαυμάζετε στους ήρωες τόσο της ελληνικής επανάστασης όσο και σε όλους εκείνους – αναγνωρίσιμους, αλλά και αφανείς όλων των εποχών – που έχουν αφιερώσει τη ζωή τους σε έναν ιερό αγώνα;

Δε θα μπορούσα να μην εκφράσω τον θαυμασμό μου για κάθε ήρωα, αναγνωρίσιμο ή και αφανή.

→ **Πληροφορίες των κειμένων:**

- Για τους ήρωες της επανάστασης:
 - Αποτελούν για μένα πρότυπα αυτοθυσίας, θάρρους και πατριωτισμού.
 - Μου αποπνέουν ευγένεια και δυναμισμό.
- Για τους καθημερινούς ήρωες της ζωής:
 - Απορώ με το αξιοθαύμαστο κουράγιο τους.
 - Σέβομαι τον αγώνα τους να μην συντριβούν.
 - Θαυμάζω το αίσθημα αυτοσεβασμού τους.
 - Θαυμάζω και την κοινωνική τους ευαισθησία να βοηθούν και να συμπαραστέκονται στον ανήμπορο.
 - Με συγκινεί το πώς περιφρουρούν την αξιοπρέπειά τους .
 - Με συγκινεί όμως και η αποφασιστικότητά τους να αναδεικνύουν την ομορφιά του ανθρώπινου είδους.

→ **Επιχειρήματα δικά μου:**

- Μου προκαλούν θαυμασμό οι πνευματικές αρετές τους, η σοφία, ο βαθύς ιδεαλισμός τους και η σύνεσή τους.
- Λειτουργούν για μένα ως παράδειγμα προς μίμηση οι ψυχικές τους δυνάμεις, η γενναιότητα, η αγωνιστικότητα, η αφοβία μπροστά στον κίνδυνο, η τόλμη και η καρτερικότητά τους να αντιμετωπίζουν και να υπομένουν τις δυσκολίες του μεγάλου τους αγώνα, η ψυχραιμία τους.
- Δεν θα μπορούσαν να με αφήνουν αδιάφορο οι κοινωνικές αρετές τους, η κοινωνική ευαισθησία τους, η ανθρωπιά τους, ο υψηλός βαθμός αυταπάρνησής τους προκειμένου να υπηρετήσουν το κοινό καλό, η αγάπη και η αφοσίωσή τους στα υψηλά ιδανικά και ιδεώδη.

Οι ήρωες αξίζουν τον θαυμασμό και το σεβασμό μου, γιατί στα μάτια μου υπερβαίνουν τις ανθρώπινες δυνάμεις.

Ζητούμενο 2: Σε ποια υψηλά ιδανικά και σε ποιες αξίες που υπόσχονται έναν καλύτερο κόσμο θα αφιερώνατε εσείς προσωπικά χωρίς δισταγμό και αναστολές, ακόμη και ηρωικά, την πίστη και την αφοσίωσή σας προκειμένου να συμβάλετε στην πραγμάτωσή τους;

Δεν είμαι σίγουρος ότι έχω τις εσωτερικές δυνάμεις ενός ήρωα, αναγνωρίζω όμως γύρω μου ιδανικά και αξίες που χρειάζονται την πίστη και τη αφοσίωσή μου. Νομίζω ότι τον προσωπικό μου αγώνα χρειάζονται όλες εκείνες οι αξίες και όλα εκείνα τα ιδανικά που υπονομεύονται κατάφορα στη σύγχρονη εποχή.

→ **Πληροφορίες των κειμένων**

- **το ιδανικό της ελευθερίας**, που σήμερα δεν ενσαρκώνεται μόνο μέσα από αγώνες απελευθερωτικούς, αλλά και μέσα από αγώνες υπέρ της αυτοδιάθεσης των λαών ή και της ουσιαστικής ισχύος των ατομικών ελευθεριών.
- **το κίνημα του εθελοντισμού**, αφού η ανθρωπότητα αντιμετωπίζει το φάσμα της φτώχειας, της εξαθλίωσης και της ανημποριάς.

→ **Επιχειρήματα δικά μου**

- **η δημοκρατία**, αφού στη σύγχρονη εποχή υφίσταται κρίση εξαιτίας της πολιτικής αλλοτρίωσης που υφίστανται οι πολιτικοί και της αδιαφορίας των πολιτών.
- **Το ιδανικό του ανθρωπισμού και τα δικαιώματα των ανθρώπων και των λαών**, αφού στον σύγχρονο κόσμο καταπατώνται κατάφορα σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης, ενώ η εκμετάλλευση του αδυνάτου έχει κανονικοποιηθεί.
- **Το ιδανικό της ειρήνης**, αφού οι εξοπλισμοί και τα συμφέροντα καθιστούν την ειρήνη επισφαλή και κάποιες φορές οδηγούν στον πόλεμο.
- **Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος**, το οποίο καταστρέφεται ανεπανόρθωτα διακυβεύοντας επικίνδυνα την ισορροπία στον πλανήτη.

Τα υψηλά ιδανικά και οι αξίες έχουν πανανθρώπινη ουσία και χρειάζονται την καθολική υπεράσπισή μας! Μπορεί να μην έχω γεννηθεί ήρωας, όμως αισθάνομαι το χρέος να συμμετέχω σε έναν αγώνα για έναν καλύτερο κόσμο μέσα από την καθημερινή στάση ζωής μου και την επιμονή μου να υπερασπίζομαι τις αξίες και τα ιδανικά που υπόσχονται έναν καλύτερο κόσμο. Μόνο έτσι, μέσα από τον προσωπικό μας αγώνα, μπορούμε όλοι μαζί να αλλάξουμε όλες εκείνες τις συνθήκες που σκιάζουν την πρόοδο του ανθρώπινου πολιτισμού!

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Αρείτολμ
Δάφνη - Άγ. Δημήτριος